

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a jogtanácsos által képviselt felperesnek a felülvizsgálati eljárásban a dr.Debreczi Géza ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Fővárosi Bíróságnál 24.G.40.508/2009. szám alatt folyamatban volt és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.081/2010/4. számú ítéletével befejezett perében, amely perbe az alperes pernyertessége érdekében a dr.Szentkirályi József ügyvéd által képviselt Biztosító Zrt. beavatkozott, a jogerős ítélet ellen az alperes részéről 29. sorszám alatt benyújtott és 30. sorszám alatt kiegészített felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 100.000 (Egyszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget és térítsen meg az államnak felhívásra 500.670 (Ötszázezer-hatszázhetven) forint feljegyzett felülvizsgálati illetéket.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet által megállapított tényállás lényege szerint a felperes jogelődje, az Önkormányzat GAMESZ (a továbbiakban: GAMESZ) az 1996. augusztus 21-én kötött szerződéssel 1996. szeptember 1-jétől kezdődően megrendelte az alperes kft-től OTP fiók és telephelye, valamint F. utcai telephelyre és változó címek közötti pénz és érték szállításának a biztosítását. A szerződésben - egyebek mellett - részletesen szabályozták a megrendelő és a megbízott feladatait.

A felperes jogelődjének alkalmazottja 2007. december 13-án 10.430.861 forintot kívánt postán feladni, amelyet abban a speciális pénzszállító táskában helyezett el, amely a szerződés második pontja szerint az OTP fiókban átvett pénz csomagolására szolgált. A pénz postára szállítását az alperes kft. biztonsági őre, M.F. kísérte, aki egyben a szállítmány biztosítása mellett a gépkocsi vezetését is ellátta. A pénzszállító táskát a gépkocsi vezető ülése mögé, a padlóra helyezte el. A gépkocsiban tartózkodott a felperes jogelődjének alkalmazottja, B.Tné is, aki az adatlapot és a csekket kezelte, az ő dolga volt a pénz feladása. A posta felé haladva a biztonsági őr a gépkocsi defektjét észlelte, ezért megállt, kiszállt a gépkocsiból, hogy ellenőrizze a

kerekeket, de a gépkocsi ajtajait nem zárta be. Eközben ismeretlen tettes a bal hátsó ajtót kinyitotta, a pénzszállító táskát a gépkocsiból kiemelte és azzal elmenekült. A GAMESZ feljelentése alapján büntetőeljárás indult, de az nem vezetett eredményre. A kár nem térült meg.

A felperes a keresetében 10.430.861 forint kártérítés és kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését. A kárigénye jogalapjául a veszélyes üzemi felelősség, és a szerződésszegéssel okozott kártérítés szabályaira hivatkozott.

Az alperes és a beavatkozó a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével 8.344.544 forint és 2008. november 3-ától járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezte az alperest. Ezt meghaladóan elutasította a keresetet. Indokolásának lényege szerint a fegyverrel biztosított pénzszállítás nem minősül veszélyes üzemi tevékenységnek, ezért a Ptk. 345. § -ának (1) bekezdésében foglaltak nem alkalmazhatók. Megállapította, hogy a felek a Ptk. 474. §-ában szabályozott megbízási szerződést kötöttek, az ennek teljesítésével összefüggő kártérítési felelősségre az általános szabályokat kell alkalmazni. Megállapította, hogy az alperes megszegte a Ptk. 476. §-ában szabályozott figyelmeztetési kötelezettségét, amely a felperes jogelődjének célszerűtlen és szakszerűtlen utasításával szemben terhelte. Nem hívta fel ugyanis a felperes jogelődjének figyelmét arra, hogy a 10 millió forint feletti pénzszállítmány biztosításához két biztonsági őr szükséges, és a terhére róható az is, hogy a pénzszállító táskát a vezető ülés mögé helyezte el. Nem osztotta az alperes álláspontját abban, hogy a gépkocsi lezárására nem volt mód, mert az azonnal beriasztott volna. A biztonsági őr a központi zár belső megnyomására felhívhatta volna a gépkocsiban tartózkodó B.Tné figyelmét. Mindezekon túlmenően a biztonsági őr nem tanúsította az elvárható gondosságot azzal, hogy a gépkocsiból kiszállt. Az akadály észlelését követően azonnal segítséget kellett volna kérnie a központtól, jelezve az előfordult problémát. Az alperes a megbízási szerződést az említett körben megszegte, tekintettel azonban arra, hogy a felperes jogelődjének alkalmazottjától is elvárható lett volna, hogy a pénzszállító táskát csuklópántját a karjára erősítse, ha pedig az nem működött, akkor intézkedjék másik táskára beszerzéséről, úgy ítélte meg, hogy ez a felperes jogelődjének részéről olyan felróható magatartás, amely alkalmas a kár bekövetkezésében való közrehatás megállapítására. Emiatt kármegosztást alkalmazott és annak a mértékét az alperesre terhesebben 80%-ban állapította meg.

Az alperes fellebbezése és a felperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. Egyetértett az alperes fellebbezésében

kifejtettekkel, miszerint a Ptk. 476. §-ában írt tájékoztatási kötelezettség az alperest nem terhelte, emiatt a kártérítési felelőssége nem állapítható meg. Az alperes a szállított összeg nagyságát nem ismerhette, így arra tekintettel nem terhelte az a kötelezettség sem, hogy további biztonsági őr igénybevételének a célszerűségéről tájékoztassa a felperest. Az alperes terhére róttá azonban, hogy a biztonsági őről elvárható lett volna, hogy ha a pénzszállítás során a gépkocsit műszaki rendellenesség miatt el kell hagynia, az őrzésére bízott értéket ne hagyja őrizetlenül. Elvárható lett volna, hogy a szállítójármű mozgásképtelensége esetén annak ajtajait bezárja, és segítséget hív, amelynek megérkezéséig a járművet nem hagyja el. Ha pedig azt el kell hagynia, nem hagyhatja lezáratlanul. Az alperes a kellően gondos eljárás elmulasztásával olyan szerződésszegést követett el, amely a Ptk. 318. §-ának (1) bekezdése folytán alkalmazandó 339. §-ának (1) bekezdése szerinti jogellenes magatartásnak minősül, s mert a felperes kára ezzel okozati összefüggésben merült fel, az alperes kártérítési felelősségét helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság.

A pénzszállító táska elhelyezésével kapcsolatban nem értett egyet a másodfokú bíróság a felperes csatlakozó fellebbezésében kifejtettekkel. Rámutatott arra, hogy a pénz szállítása során a biztonsági őrnek a felperes utasításai alapján kellett eljárnia. Nem volt olyan adat, amelyből megállapítható lett volna, hogy a biztonsági őr a felperes jogelődje alkalmazottjának utasítása ellenére helyezte el a pénzszállító táskát a vezető ülés mögé. A pénz szállítására csuklópánttal rögzíthető speciális táska szolgált, annak rendeltetésszerű használata a felperes jogelődjének alkalmazottjától elvárható magatartás volt. A felperes alkalmazottja a csuklópántot nem használta, ha pedig ez azért maradt el, mert a rendeltetésszerű használatra nem volt alkalmas, akkor az új táska beszerzésének elmulasztásával maga is közrehatott a kár bekövetkezésében. Ez a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése alapján alapot ad a kármegosztásra, annak a mértéke pedig a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegeléssel az elsőfokú bíróság által megállapítottak szerint helyes.

A jogerős ítélet ellen - annak megalapozatlanságára hivatkozással - az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság nem tett eleget a Pp. 221. §-ának (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségének, mert az ítéletében nem tért ki a gépkocsi zárszerkezetének működésével és annak az értékelésével kapcsolatos álláspontjára, holott ezzel a fellebbezésében részletesen foglalkozott és szakértői vélemény beszerzését indítványozta. Az elsőfokú eljárásban azért maradt el a szakértői bizonyítás, mert az elsőfokú bíróság elmulasztotta a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségét. Az elsőfokú ítélet indokolásából derült ki, hogy a bíróság olyan szakkérdésben foglalt állást, amelynek eldöntéséhez szakértelemmel

nem rendelkezett [Pp. 177. § (1) bekezdés], ezért szakértőt kellett volna kirendelnie. Ezt kifogásolta is az ítélet elleni fellebbezésében, de arra választ nem kapott. A másodfokú bíróságnak az eljárás megismétlésére kellett volna utasítania az elsőfokú bíróságot a Pp. 252. §-ának (2) és (3) bekezdése szerint. Mivel a másodfokú bíróság is a gépkocsi lezáratlanságát anélkül értékelte az alperes mulasztásaként, hogy az ezzel kapcsolatos kérdéseket tisztázta volna, jogszabálysértő ítéletet hozott. A felülvizsgálati kérelmében kiemelte, hogy az alperes pénz- és értékszállítást a felperes részére nem végzett, a tevékenysége értékkísérés volt, amely más megítélés alá esik, de ezzel a másodfokú bíróság nem foglalkozott. Mivel a másodfokú bíróság kizárólag a gépkocsi lezárása körében állapította meg a kártérítési felelősségét, az elsőfokú bíróság szerinti mértékben megállapított kármegosztás téves. Ezzel sérült a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti eljárási szabály.

A felülvizsgálati kérelem kiegészítését tartalmazó beadványában hivatkozott a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó 213. § (1) bekezdésében foglaltak megsértésére is, mert a másodfokú bíróság nem tért ki teljes körűen a fellebbezésében előadottakra.

Kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és helyette új határozattal a kereset elutasítását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (2) bekezdése alapján csak a felülvizsgálattal támadott részében és a Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján abban a körben vizsgálta, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felek jogviszonyának megbízási szerződésként (Ptk. 474. §) való minősítése és az, hogy a felperes szerződésszegésre alapítottan tartotta fenn a kárigényét, a felülvizsgálati eljárásban már nem volt vitás. E jogvita eldöntéséhez szükséges bizonyítást a bíróságok lefolytatták, és a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével megalapozott döntést hoztak. Ellenkezőjére tévesen hivatkozott az alperes a felülvizsgálati kérelmében.

A felek szerződéséből kitűnően az alperes tevékenysége pénz- és értékszállítás kísérése volt, vagyis a pénzzállítás során a pénzkísérő feladata a vagyon biztosítása volt. Ezt a fellebbezésében maga az alperes is így adta elő. Ha pedig e kötelezettségét megszegte, és ezzel kárt okozott, akkor a kártérítési felelősség alól nem mentesülhet.

Arra alappal hivatkozott az alperes a felülvizsgálati kérelmében, hogy a másodfokú bíróság az ítéletében nem foglalkozott a gépkocsi zárszerkezetének működésével kapcsolatban kifejtett álláspontjával és a szakértői bizonyítás elmaradásával, ám ez nem jelenti a Pp. 221. §-ának (1) bekezdésében és a 213. §-ának (1) bekezdésében foglalt eljárási szabály megsértését. Az alperesnek ugyanis az elsőfokú ítélet ellen a Pp. 234. §-ának (1) bekezdésében meghatározott határidőben benyújtott fellebbezése ezekre a kérdésekre nem tért ki, csupán azokra, amelyekre a másodfokú bíróság az ítéletében maradéktalanul választ adott. Az alperes csupán az új jogi képviselője által, hónapokkal a fellebbezési határidő elmulasztása után „fellebbezés kiegészítésnek” nevezett beadványában tett fejtegetést a pénzszállító gépkocsi zárszerkezetéről, a szakértő kirendelésével kapcsolatos álláspontjával és az elsőfokú bíróság tájékoztatási kötelezettségéről. Mivel ezekkel a kérdésekkel a másodfokú bíróságnak nem kellett foglalkoznia, a határidőben benyújtott fellebbezésben vitatott kérdésekre pedig kitért, eljárási szabálysértés nincs. A felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következően a Legfelsőbb Bíróság csak olyan kérdésekkel foglalkozhat, amelyek az első-, illetőleg a másodfokú eljárásban felmerültek, s mert a gépkocsi zárszerkezetének a kérdése, az ezzel kapcsolatos szakértői bizonyítás hiánya és az elsőfokú bíróság tájékoztatási kötelezettségének a kérdése a másodfokú eljárásnak nem volt, a felülvizsgálati eljárásnak nem lehet a tárgya. Tény, hogy az alperes feladata a megbízási szerződés értelmében a pénzszállítmány kísérése volt. Ennek körébe tartozóan a szállítmányt az alperes biztonsági őrének kísérnie kellett, ami azt jelenti, hogy a szállítmányt nem hagyhatta volna magára. A zárszerkezet kérdésétől függetlenül, ha a pénzszállító gépkocsival valamilyen probléma - akár defekt - adódik, akkor az alperestől valóban elvárható lett volna, hogy a gépkocsiban tartózkodva a szállítmányt továbbra is „kíséri” és közben segítséget hív, vagy a felperes jogelődjének alkalmazottját kiszállítva bezárja a gépkocsit. Több lehetősége adódott volna arra, hogy a pénzszállítmányt biztosítsa, de ennek nem tett eleget. Azzal, hogy a szállítmány kísérésére vonatkozó kötelezettségét megszegte, a felperes kárának okozójává vált, mert lehetőséget adott arra, hogy az ismeretlen tettes a gépkocsiból a pénzszállító táskát kiemelje. Ez a kártérítési felelősségének az alapja, amelyet a bíróság jogerős ítéletében helyesen állapított meg. Az sem lehet vitás, hogy a felperes jogelődjének alkalmazottja is felróható magatartást tanúsított a jogerős ítéletben kifejtettek szerint. A Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése szerinti kármegosztás alkalmazása helyes volt. Annak a mértéke attól függött, és a bizonyítékok értékelése alapján azt kellett eldönteni, hogy a felperes felróható magatartásának a súlya, a káresetben való szerepe milyen mértékű volt, mert ehhez képest állapítható meg, hogy a kárának mely részét nem háríthatja át a károkozó másik

félre. A másodfokú bíróság helyesen mérlegelte a felperesnek a károkozásban való közrehatását, a tényállást e körben is a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerint, helyesen állapította meg.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint - tárgyaláson kívül hozott határozatával - a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alperest a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, míg a felülvizsgálati illetéknek a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján az állam részére való megtérítésére.

Budapest, 2011. május 30.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő

HM